

Nr 54.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1949/50 till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkt 116, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 37, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 11 februari 1949, föreslagit, att förenämnda förslagsanslag skall för nästa budgetår anvisas med det i propositionen nr 1 beräknade beloppet.

Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med samma belopp. Gällande bestämmelser innebära i huvudsak, att statsbidrag må åtnjutas av *dels* person, för vilken det senast fastställda beskattningsbara beloppet enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke överstiger 400 kronor, *dels ock* person, för vilken det senast fastställda taxerade beloppet enligt nämnda förordning uppgår till högst 1 800 kronor, ändock att det beskattningsbara beloppet överstiger 400 kronor. Dock må statsbidrag icke tillkomma den, som har en till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skattepliktig förmögenhet överstigande 12 000 kronor. Bidraget utgår med *dels* hälften av den del av läkararvodet, som överstiger sju kronor, *dels ock* hela den del av resekostnaden, som överstiger tre kronor.

Medicinalstyrelsen har den 30 oktober 1948 avgivit utredning och förslag till ändrade grunder för statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden. Förslaget innebär i huvudsak följande.

Den högsta beskattningsbara inkomsten skulle fastställas till 1 000 kronor för den, som uppbär allmänt barnbidrag för ett barn, och till 1 500 kronor för den, som uppbär barnbidrag för två barn. För den, som uppbär barnbidrag för flera än två barn, skulle den beskattningsbara inkomsten bestämmas till 1 500 kronor, ökat med 1 000 kronor för varje barn utöver två. För att icke gränsen för rätt till statsbidrag skall bliva för låg för de lägsta inkomsttagarna bland kategorien ensamstående, d. v. s. skattskyldiga med lägsta ortsavdrag, föreslår styrelsen, att dessa må äga rätt till statsbidrag, därest den beskattningsbara inkomsten uppgår till högst 1 000 kronor. Härigenom skulle

den behållna inkomsten för de lägsta inkomsttagarna sättas i viss relation till gällande bestämmelse om taxerat belopp av högst 1 800 kronor. För vinnande av önskvärd enkelhet föreslår styrelsen vidare, att även för kategorien makar utan barn bestämmas en beskattningsbar inkomst av högst 1 000 kronor. — I fråga om den högsta storleken av skattepliktig förmögenhet såsom villkor för statsbidrag förordar styrelsen en höjning av gränsen från 12 000 kronor till 30 000 kronor. Beträffande statsbidragets storlek skulle oförändrade grunder gälla.

Medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål har med hänsyn till de höjda inkomst- och förmögenhetsgränserna för rätt till statsbidrag av styrelsen beräknats till 300 000 kronor för budgetåret 1949/50, vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en anslagsökning med 30 000 kronor.

Departementschefen har närmare belyst verkningarna av statsskatteformen vid oförändrade statsbidragsgrunder, i vilket hänseende torde få hänvisas till propositionen jämte däri intagen tabell.

Då nu ifrågavarande statsbidrag — i motsats till exempelvis familje- och stadsbidragen — allenast tager sikte på ett i regel tillfälligt behov och det dessutom blir fråga om ett provisorium endast under den förhållandevis korta övergångstid, som numera återstår till sjukförsäkringslagens ikraftträdande, anser departementschefen en materiell ändring av gällande bestämmelser icke nu böra företagas. Någon annan ändring än som påkallas därav, att genom skattereformen gränsen höjts för skatteplikt till statlig förmögenhetsskatt, anses sålunda icke böra vidtagas. I likhet med medicinalstyrelsen föreslår departementschefen att — oavsett vederbörandes inkomstförhållanden — en till statlig förmögenhetsskatt beskattningsbar förmögenhet överstigande 30 000 kronor under alla förhållanden bör utesluta från rätt till sådant statsbidrag, som här avses. Härjämte anses den f. n. gällande bestämmelsen om ett högsta taxerade belopp av 1 800 kronor såsom gräns för rätt till statsbidrag i vissa fall kunna slopas, då densamma efter skattereformen saknar betydelse.

Ändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1950.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till oförändrat belopp, 270 000 kronor.

Nu ifrågavarande statsbidragsbestämmelser skola i princip lända till efter rättelse även vid bestämmande av begreppet mindre bemedlad enligt kungörelserna angående statsbidrag till *dels* resor för patienter vid de statsunderstödda kustsanatorierna m. m., *dels* ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter, *dels* ock resor för vanföra m. m. Någon ändring härutinnan anses icke påkallad. För tolkningen av begreppet mindre bemedlad i sistnämnda tre kungörelser föreslås sålunda alltjämt i princip skola gälla samma grunder, som angivas i kungörelsen angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden med de förordade jämkningarna däri. Därvid förutsättes emellertid, att vederbörande behovsprövande myndighet vid tillämpningen av dessa grunder skall bibehållas vid den friare prövningsrätt av bidragsbehovet i varje särskilt fall, som f. n. tillkommer densamma.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsgård m. fl.* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Jönsson* i Rossbol *m. fl.* (II: 305), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att dels fastställa högsta beskattningsbara inkomst för rätt till statsbidrag till 1 000 kronor enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för ensamstående och för familjer utan barn under 16 år samt att nämnda summa ökas med 500 kronor för varje barn för familjer med barn under 16 år, dels ock anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader för budgetåret 1949/50,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Hansson* i Skediga *m. fl.* väckt motion (II: 303), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att behovsprövningen för erhållande av statsbidrag till lindrande av sjukvårdskostnaderna slopas.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 303 och II: 305.

Utskottet. Med hänsyn till att statsbidrag enligt här ifrågavarande bestämmelser torde komma att utgå allenast under en kortare övergångstid, intill dess sjukvårdsförsäkringslagen kommer att träda i kraft, torde några genomgripande förändringar av de hittills gällande grunderna för statsbidrag icke böra företagas. Det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget till ändrade statsbidragsgrunder, till vilket motionerna I: 237 och II: 305 i princip ansluta sig, har utskottet funnit förhållandevis komplicerat, och ett genomförande av förslaget skulle sannolikt ställa ökade krav på länsstyrelsernas granskning av ifrågakommande ansökningar om statsbidrag. Utskottet är icke heller berett tillstyrka det i motionen II: 303 framlagda förslaget om slopande av behovsprövningen, i all synnerhet som det icke för närvarande kan överblickas, vilka anslagskrav ett dylikt slopande skulle medföra.

Under åberopande av det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

I. att motionerna I: 237 och II: 305, i vad de avse högsta beskattningsbara inkomst för rätt till statsbidrag till lindring i bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

II. att motionen II: 303 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 305, i vad de avse medelsanvisningen, till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1949/50 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

Stockholm den 29 mars 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Pauli, Gränebo, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Iwar Anderson, Heiding, Berling, Johan Eric Ericson, Sundelin, Erik Gustaf Andersson och Andréé; samt

från andra kammaren: herrar Bergström, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Rubbestad, Pettersson i Dahl, Petterson i Degerfors, Thapper, fröken Elmén, herrar Birke, Widén, fru Ericsson i Luleå och herr Henriksson.

Reservationer:

1) av herrar *Gränebo, Heiding, Sundelin* och *Pettersson* i Dahl, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 237 och II: 305 samt att därför utskottets hemställan under punkterna I. och III. bort hava följande lydelse:

»I. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 237 och II: 305, i vad de avse högsta beskattningsbara inkomst för rätt till statsbidrag till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, fastställa nämnda inkomst till 1 000 kronor enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för ensamstående och för familjer utan barn under 16 år, vilket belopp skall ökas med 500 kronor för varje barn för familjer med barn under 16 år;

III. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 237 och II: 305, i vad de avse medelsanvisningen, till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1949/50 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.»

2) av herr *Rubbestad*, som ansett, att utskottet bort med bifall till motionen II: 303 tillstyrka avskaffande av behovsprövningen i fråga om statsbidrag till lindring i patienters å landsbygden sjukvårdskostnader samt i anledning av motionerna I: 237 och II: 305 tillstyrka en medelsanvisning av 300 000 kronor och att därför

dels utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»De för närvarande gällande bestämmelserna om statsbidrag till lindring av sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden äro till följd av omläggningen av den statliga beskattningen i behov av omarbetning. Det förslag från Kungl. Maj:ts sida, som i detta hänseende framlagts i propositionen, innebär emellertid för de barnrika familjerna betydande försämringar i jämförelse med nu rådande förhållanden. Utskottet har på grund härav icke ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget till nya statsbidragsgrunder, till vilket motionerna I: 237 och II: 305 i princip ansluta sig, torde visserligen vara ägnat att medföra större rättvisa, men utskottet har funnit förslaget förhål-

landevis komplicerat, och ett genomförande därav skulle sannolikt ställa ökade krav på länsstyrelsernas granskning av ifrågakommande ansökningar om statsbidrag.

Utskottet har — i överensstämmelse med vad som anförts i motionen II:303 — kommit till den uppfattningen, att tillräckliga skäl icke längre föreligga för att bibehålla behovsprövningen i fråga om statsbidrag för här berörda ändamål. Landsbygdsbefolkningen befinner sig ekonomiskt sett i ett betydligt oförmånligare läge än tätorternas innevånare, när det gäller sjukvårdskostnader. Ett slopande av behovsprövningen — som får ses som ett steg i riktning mot den allmänna sjukvårdsreformen — skulle bidra till att utjämna denna olikhet. Utskottet biträder på denna grund det i motionen framförda förslaget om slopande av behovsprövningen. Beträffande storleken av utgående statsbidrag torde hittills tillämpade grunder böra äga giltighet även i fortsättningen.

I avsaknad av erfarenhet torde det icke vara möjligt att exakt uppskatta vilka anslagsbehov, som den av utskottet förordade ändringen av statsbidragsgrunderna kan komma att medföra. Viss ledning för bedömandet härav kan dock erhållas i den inkomststatistik, som riksräkenskapsverket i bilaga I. till statsverkspropositionen redovisat på grundval av 1948 års taxering. Sålunda finner man, att åtskilligt mera än en tredjedel av alla taxerade inkomsttagare falla inom den inkomstkategori, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle bli berättigad till nämnda förmån. Följaktligen torde anslagsbehovet vid ett bifall till utskottets förslag komma att något överstiga det dubbla beloppet av vad Kungl. Maj:t äskat. I avvaktan på närmare erfarenhet av den förordade ändringen av bidragsgrunderna utgår utskottet emellertid beträffande medelsanvisningen för budgetåret 1949/50 från det av medicinalstyrelsen — under förutsättning av bifall till dess förslag i fråga om statsbidragsgrunderna — beräknade beloppet, 300 000 kronor.»

dels ock utskottet bort under punkterna II. och III. hemställa,

II. att riksdagen må med bifall till motionen II:303 besluta, att behovsprövningen i fråga om statsbidrag till lindring i patienters å landsbygden sjukvårdskostnader skall upphöra;

III. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I:237 och II:305, i vad de avse medelsanvisningen, till *Lindring i patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1949/50 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.»
